

9.3.2018

EOAK/5671/2017

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Juha-Pekka Konttinen

VAKUUTUSOIKEUDEN ASIAKASTILOJEN ESTEETTÖMYYS

1 KANTELU

Kantelija arvosteli vakuutusosikeuden asiakastilojen soveltuvuutta liikuntaesteisille henkilöille.

Kantelijan mielestä vakuutusosikeuden asiakastila ei ollut esteetön, koska pöytä ja tuoli olivat kiinteärakenteisia ilman säätömahdollisuuksia. Kantelijan mukaan asiakastila, joka ei ole esteetön, saattaa rajoittaa asiakkaan mahdollisuuksia tutustua vakuutusosikeuden asiakirjoihin.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta vakuutusosikeus antoi 3.11.2017 päivätyn lausunnon ja lisäselvityksen puhe-
limitse 5.3.2018.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeita

Suomen perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yhdenvertaisuuslain 5 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava viranomaisen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhteisia.

Yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoritua työtehtävistä ja edetä työuralla.

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (vammaissopimus) ja sen valinnainen lisäpöytäkirja tulivat voimaan Suomessa 10.6.2016. Sopimus on voimassa laintasoisena säännöksenä.

Vammaissopimuksen tarkoituksena on 1 artiklan mukaan edistää, suojella ja taata kaikille vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden synnynnäisen arvon kunnioittamista.

Vammaissopimuksen 2 artiklassa on säännös ”kohtuullisesta mukauttamisesta” ja ”kaikille sopivasta suunnittelusta”. Ensin mainittu tarkoittaa tarvittaessa yksittäistapauksessa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla ei aiheuteta suhteetonta tai

kohtuutonta rasitetta ja jolla varmistetaan vammaisten henkilöiden mahdollisuus nauttia ja käyttää kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Kaikille sopivalla suunnittelulla tarkoitetaan puolestaan tuotteiden, ympäristöjen, ohjelmien ja palvelujen suunnittelua sellaisiksi, että kaikki ihmiset voivat käyttää niitä mahdollisimman laajasti ilman mukautuksia tai erikoissuunnittelua.

Vammaissopimuksen 9 artiklassa määrätään esteettömyydestä ja saavutettavuudesta. Jotta vammaiset henkilöt voisivat elää itsenäisesti ja osallistua täysimääräisesti kaikilla elämänalueilla, sopimusosapuolet toteuttavat asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään, muun muassa tieto- ja viestintäteknologiaan ja -järjestelmiin, sekä muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin palveluihin sekä kaupunki- että maaseutualueilla. Näitä toimia, joihin sisältyy saavutettavuuden esteiden tunnistaminen ja poistaminen, sovelletaan muun muassa a) rakennuksiin, teihin, kuljetukseen sekä muihin sisä- ja ulkotiloihin, koulut, asunnot, terveydenhuoltoyksiköt ja työpaikat mukaan lukien.

3.2 Saatu selvitys ja arviointi

Vakuutusosoikeuden lausunnon mukaan asiakastilassa oli syyskuussa 2017 kantelijan kuvailemalla tavalla kiinteä seinään pultattu pöytä ja ilman säätömahdollisuuksia oleva tuoli. Muilta osin vakuutusosoikeus katsoi, että asiakastila oli esteetön liikuntaesteisille henkilöille.

Vakuutusosoikeudelta sittemmin saadun lisäselvityksen mukaan kantelussa mainitut asiakastilassa olleet puutteet on korjattu joulukuussa 2017. Asiakastilaan on hankittu sähköisin toiminoin varustettu pöytä, jonka korkeutta voidaan säätää asiakkaan tarpeen mukaisesti. Lisäksi asiakastilaan on vaihdettu säädettävä tuoli.

Arvioin asiaa seuraavasti.

Pidän tärkeänä, että fyysisen ympäristön esteettömyyttä sekä tiedon, viestinnän ja kommunikation saavutettavuutta edistetään laajasti yhteiskunnassamme.

Kantelukirjoituksen ja saamani selvityksen perusteella näyttää siltä, että vakuutusosoikeuden asiakastilan kalustus (kiinteä pöytä ja tuoli) saattoi rajoittaa tai estää liikuntaesteisen henkilön asioimista ja asiakirjoihin tutustumista vakuutusosoikeudessa. Käsitykseni mukaan tämä asetti liikuntaesteiset henkilöt tosiasiallisesti eriarvoiseen asemaan niiden kanssa, joilla ei ollut liikkumisen vaikeuksia.

En lähde tässä yhteydessä tutkimaan asiaa rakentamista koskevan lainsäädännön näkökulmasta.

Saadun selvityksen mukaan vakuutusosoikeus ryhtyi kantelun johdosta edellä selostettuihin korjaaviin ja esteettömyyttä edistäviin toimenpiteisiin. Tämän vuoksi asia anna minulle aiheita muuhun kuin, että kiinnitän vakuutusosoikeuden huomiota edellä asiakastilojen esteettömyydestä ja yhdenvertaisuuden edistämisestä sanottuun.

4 TOIMENPITEET

Lähetän edellä todetussa tarkoituksessa jäljennöksen tästä päätöksestäni vakuutusosoikeudelle.

Lähetän päätöksestä jäljennöksen tiedoksi myös oikeusministeriölle.